

Zadeva: Mnenje k noveli ZAKONA O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-1C)

Spoštovani,

v zakonodajnem postopku Državnega zbora (druga obravnava – matično delovno telo) je nov zakonski predlog o spremembah Zakona o varstvu kulturne dediščine (nadalje zakon).

Vojni muzej Logatec se kot zbirka s področja kulturne dediščine praktično ukvarja z varstvom kulturne dediščine že mnogo desetletij. Vse od samega sprejema ZVKD-1 leta 2008 pa sodelujemo tudi pri spremembah tega zakona. Bili smo pobudniki za presojo ustavnosti ZVKD-1 pred Ustavnim sodiščem RS, ki je naši pobudi v celoti sledilo in razglasilo več določb ZVKD-1 za neustavne (odločba Ustavnega sodišča U-I-297/08-19). Ker razumemo svoje poslanstvo tudi tako, da sodelujemo pri izboljševanju predpisov s tega področja, podajamo pripombe na novelo zakona, ki je v obravnavi sedaj.

Podali smo obrazložene pripombe na predlog novele C, ko je ta bila še v javni razpravi pri predlagatelju, ki pa niso bile upoštevane.

Pravno nevarno je zakon spreminjati tako pogosto kot je praksa s tem zakonom v zadnjem obdobju. Novela B je začela veljati decembra 2012, pred nami pa je že obsežna novela C, ko je torej minilo le nekaj mesecev od predhodne novele. **Varstvo kulturne dediščine potrebuje strokovne in preiščljene rešitve, ki dajejo področju potrebno stabilnost.** Očitno novele niso pripravljene dovolj skrbno, kar se je, žal, vsaj v spodaj navedenem obsegu pokazalo tudi pri noveli, ki je zdaj v postopku pred Državnim zborom.

Pripomba in utemeljitev -

4. člen novele, ki se nanaša na 6. členu ZVKD-1; Lastninska pravica, je protiustaven.

Predvideni novi odstavki so **protiustavni**.

Pri spremembi 6. člena zakona (4. člen novele, ki dodaja nove odstavke) je navedeno, da **predlagatelj ni upošteval ne mnenja Numizmatičnega društva Slovenije, ne mnenja Zavoda za varstvo kulturne dediščine in ne mnenja Vojnega muzeja Logatec, da je tak predlog očitno protiustaven.** Predlagatelj tako ne upošteva niti mnenja Zavoda za varstvo kulturne dediščine, torej »svojega« Zavoda, ki je ustanovljen ravno s strani predlagatelja za varovanje kulturne dediščine.

Sprememba 6. člena zakona je protiustavna, ker **uvaja kaznivo dejanje tatvine**, in to v zakon, ki varuje kulturno dediščino, in to ob tem, da je kaznivo dejanje tatvine že umeščeno v Kazenski zakonik v posebnem delu (204. člen KZ). Gre za grob **poseg v načelo zakonitosti iz 28. člena Ustave RS.**

To novo kaznivo dejanje očitno opredeljuje kar uradnik. Nič več sodišč, nič več delitve oblasti, natančnih procesnih garancij iz Zakona o kazenskem postopku, vse to je nepomembno. Uradnik določa kaj je kaznivo dejanje tatvine po teh odstavkih, po možnosti v skrajšanem postopku Zakona o splošnem upravnem postopku in o tem odloči z navadno upravno odločbo, ki se vroči kar fiktivno po ZUP, če ni osebnega prevzema.

Bi lahko kar ZVKD-1 določil tudi (morda v kakšnem dodatnem odstavku 6. člena zakona, 4. člen novele), da se osebo, ki nima dokazila o lastništvu predmetov kulturne dediščine, obsodi na pet let zapora? Po utemeljevanju predlagatelja bi se tudi to verjetno dalo, kot se očitno tudi lahko umesti kaznivo dejanje tatvine v ZVKD-1.

Predlagatelj umeščanje kaznivih dejanj v ZVKD-1 utemeljuje s tem, da tako »priporoča UNESCO«. **Prepričani smo, da UNESCO tega nikoli ni tako priporočil.** UNESCO je verjetno priporočil, da se inkriminira krajo kulturne dediščine v okviru kazenske zakonodaje. Saj že imamo Kazenski zakonik, ki že ima tatvino, po kateri že lahko odgovarja vsakdo, ki je ukradel kulturno dediščino, to je tudi logično. Vsaka kraja je protizakonita, tudi tista, ki se nanaša na kulturno dediščino. Da pa bi UNESCO predlagal umestitev podvojenega kaznivega dejanja v civilni zakon s področja kulturne dediščine, si je pa težko zamisliti. Morda je predlagatelj s sklicevanjem na UNESCO želel protiustavnemu predlogu povečati kredibilnost in resnost, glede na to, da to konkretno »priporočilo« UNESCO ni navedeno, ne citirano, ne določeno, ne predstavljeno.

Vsa ukradena dediščina je že inkriminirana znotraj Kazenskega zakonika. To se ugotovi v postopku pred kazenskim sodiščem in sodnikom (ne uradnikom), z vsemi garancijami in pravico do obrambe (ne v postopkih po ZUP), z možnostjo pravne presoje višjih sodišč (ne Ministra, ki je drugostopenjski organ po ZUP) in tako dalje.

Pripombo dajemo k najočitnejši slabosti novele, ki je pred nami. Z ustreznim reagiranjem v tej fazi postopka in izbrisu zgoraj navedenih protiustavnosti bi se izognili dolgotrajnim in neprijetnim postopkom pred Ustavnim sodiščem RS. Tudi Ustavno sodišče si bo postavilo vprašanje, ali sodijo kazniva dejanja v Zakon o varstvu kulturne dediščine. Odgovor je predvidljiv in utemeljen na bogati sodni praksi tega sodišča.

Zakon tudi ne sme veljati za nazaj (prepovedana retroaktivnost) in se sklicevati na Zakone iz leta 1945, ne kriminalizirati ljubiteljskega zbirateljstva in predmetov, ki so bili pridobljeni pred njegovo veljavnostjo v skladu s prej veljavnimi predpisi. To so problemi, ki ostajajo nerešeni tudi po tej noveli in v katere bi morala novela najprej poseči, jih rešiti in uskladiti z ustavo. V kratkem bo morala slediti nova novela, ki ne bo v zakon protiustavnosti dodajala, ampak bo že obstoječe protiustavnosti odpravila.

Lep pozdrav.

VOJNI MUZEJ
LOGATEC d.o.o.
Tržaška c. 81a, 1370 Logatec

